

PUNGOR ANDRÁS

Telep

(REGÉNYRÉSZLET)

Együtt születtem a betonteleppel.

Már nem emlékszem tisztán minden házra, de arra igen, hogy az utcáknak káposzta és égett kukoricaliszt szaguk volt. Az asszonyok kenyérre kenték a rántást, megsózták, mi gyerekek mohón ettük, aztán futottunk a csaphoz, nyeltük a hideg vizet, hogy csillapítsa az égő érzést.

A káposztalevestől meg akkora lett a hasunk, mint a hordó, jajongtunk, szorítottuk a belünket, és alig vártuk, hogy anyánk tegyen rá rongyokba csomagolt, forró fazékfedőt. Olykor tészta került az asztalra, persze az is segélylisztből, üresen ettük, vagy cukrozva, mennyei volt!

Néha még látom magam előtt a telepi lakásunkat, fénysávokban reszket a por, óra kattog, apám harákol, a szín pereg a sarokban, talán kárminpiros lehet, hallom a tányércsörgést, a csorba karimán színes virágok sorakoznak.

Amíg a levesre várunk, a bátyám kanálával a mintát karistolja, azt mondja, nem tetszik neki, inkább kivakarná onnan, anyám tenyerével a fejére legyint, hagyja abba a csikorgást, ebéd közben nem játszunk, az szent dolog, ő meg riadtan néz maga elé és sértődötten ráharap az alsó ajkára.

Ha kinézek az ablakon, most nem azt a telepet látom, csak a rozsdás vasakat, az évtizedes port, az elhagyott gyártósort, a csarnok tetejéről leszakadt üvegcserepeket. Mintha egy katedrálisban élnék, távol, a második hajóból ének szól, csoszog valaki, dézsában víz loccsan, szappan suttog a ruhán.

A művezető fülkéjébe költöztem be, az íróasztalon, meg egy széken kívül találtam ott egy szakadt heverőt is, amit valószínűleg az éjjeli műszakos főnöknek tartottak fenn, amikor még működött a gyár.

Itt nincs telefonfülke, senkit sem tudok felhívni, se a haverokat, se a bátyámat; de mit is mondhatnék nekik? Anyám biztosan meghalt már, a bátyám meg valamilyen kerületi pékségben égette rákosra a bőrét, nem lett belőle senki, ahogy belőlem sem.

Apám erre azt mondaná, vagyis nem mondana semmit, legyintene, hogy így eltékozolta a magvait, inna egy felest, befeküdne a kádba, ahogy szokta, és a homlokára terítene egy forró vizes zsebkendőt.

Néha előveszem a fotót, Fanni van rajta, a Török utcai mulató bejárata előtt. Az ágyam alatt tartom, egy vászonba csomagolva. Lassan hajtogatom ki, előtűnik a po-

laroid kép, rajta a lány, csúfolódva nyújtja ki a nyelvét, egy kopasz biztonsági őr éppen megragadná a vállát, ám az utolsó pillanatban kibújik a markából.

– Ő a Fanni? – kérdezi a kislány, miközben letörli az asztalomról a port.

Reggelente átjön hozzám, felseper, rendet rak, aztán leül az ágyam szélére, és hallgat. Én meg fecsegek neki összevissza, jólesik. Olykor megakad a szemem a nyaka alatti keresztcsonton, ahova penge árnyékot húz a vaskályha fénye. Gyerek még, finom illata van a bőrének.

Nem szeretem, ha mindenbe beleüti az orrát. Tenyeremmel letakarom a képet, hasra fekszem a padlón és eldugom a csomagot az ágy alá.

– Igen, ő az.

– Szép lány.

Nem is tudom, Katinak, vagy Marinak nevezi-e az anyja, végül is mindegy, én kislánynak hívom. Tetszhet neki, mert mindig mosolyog. Lehet vagy tizenhat éves, anyjával él abban a gyárban, amelyikben én. Ők a portáslakásban, közvetlenül a szétszerelt daru mellett laknak.

Sokszor rajtakapom, hogy figyel. Ha a lavór felett mosakszom, megáll a seprésben és néz. Nem hiszem, hogy megkívánna, inkább csak a férfitest szokatlan neki.

Itt rajtunk kívül nem él senki. Pedig az irodisták épületében volna alkalmas lakóhely, a szétdobált papírokat, az aktákat, meg az asztalokat elégettük, valaki még előttünk megpróbálta feltépni a linóleumot, de elmehetett a kedve tőle, így a padló most úgy fest, akár egy félig felnyitott halkonzerv.

A kislánnyal és az anyjával aznap találkoztam, amikor megérkeztem ide. A nő alig lehetett túl a harmincon, alacsony, széles csípőjű, kontyban hordta a haját. Az úton állt, karjában az akkor még tényleg kicsi kislánnyal és egy férfival alkudozott.

Közelebb léptem, a busz már messze járt, itt hagyott a cingár sofőr.

– Ennivalóra kell – könyörgött a nő.

– Kit érdekel?

– És ha lefekszem veled?

– Elmész te a picsába!

Dülöngélt a férfi, végül elkacsázott.

A hasamban üresség támadt, súlya lett, és lezuhant a herékig, mintha egy magas hegyen álltam volna, kitöltött, nyújtott, és feszített a tompa fájdalom.

– Hol vagyok?

A nő rémülten kapta fel a fejét, karján felsírt a gyerek. Nyugtattam, hogy nem akarom bántani, elővettem a hátizsákomból egy szelet száraz kenyeret, ő két kézzel kapott utána, beletelt kis időbe mire egyenletesen lélegzett:

– A kerületből jött?

– Most hol vagyok?

– Hogy hol van? Azt kérdezte, hogy hol van?

Még be sem mutatkoztam: Simon Virgilnek hívnak.

Egy félnotás pap után kaptam a keresztnévem. Nem ismertem az öreget, anyám szerint részeges volt, de apám szerette, azt mondta, ő nevelte fel, ám ennél többet nem mesélt róla. A tárcájában őrizgetett egy képet, amelyen a pap Death Metal feliratú pólóban, görkorcsolyával a lábán egyensúlyoz a templom előtt, gyerekek állják körül, mindegyiknek fülig ér a szája. Apám minden bizonnyal a rátartóságát tanulta el tőle, a bohóckodásra való hajlamait, mindazokat, amelyek belőlem hiányoznak.

Fiatal vagyok, vékony, és erős, a kislány inkább inasnak mond, pedig tegnap félrehúztam azt a legalább százkilós vastáblát, ami az iroda ajtó előtt feküdt, mert ha a lyukas tetőn beesett az eső, olyan síkossá vált, hogy folyton elcsúsztam rajta. A szemem, a hajam barna, és azt hiszem, értelmes vagyok, bár a régi barátaim más véleményel voltak rólam, pedig csak nem volt önbizalmam.

Az imént azt mondtam, együtt születtem a betontelevvel. Hát, kezdjük innen!

Anyám azt mesélte, akkoriban minden kórházi ágyon két ember feküdt, derekukat vastkos párnákkal polcolták fel, a folyosók megteltek az izzadság, a genny, a fertőtlenítőszer szagával. Sorban álltak a terhes nők a WC-k előtt, a férfiak fürdőköpenyben üldögéltek az udvari padokon, füstöltek, kártyáztak, valaki bort hozott, hozzá szódat, makk volt az adu, és a zsebkendőn ezer gyufaszállal lett tele a bank.

Annyi volt a beteg, hogy az igazgató magához hívatta az idős gondnokot. Az öreg fújtatva szedte a lépcsőket, keszeg köpenye alatt talán hús sem volt, csak egy trikó, egy kulcscsörgés, meg jó dohány, amit a zsebében tartott kis zacskóból sodort minden órában, pontban egéskor.

Az igazgató már a folyosón várta. A köpcös, kopasz férfi szeme résnyre szűkül, tokája eltakarta a nyakát, szegycsontjáig púposodott a hasa, amitől folyton szuszogott, hordó teste mellett hosszú karok lógtak, mindenki csak Makinak hívta a háta mögött.

– Kinyitjuk a pincét – mondta Maki a gondnoknak. Az öreg bólintott, nem tiltakozott, megszokta már, ha az igazgató valamit a fejébe vesz, annak úgy kell lennie.

– Rég nem voltam már lenn – mondta megadóan.

Lassan indultak lefelé, a sápadt betegek félrehúzódtak az útjukból, és biccentettek nekik.

Lent az öreg megforgatta a zárban a kulcsot, sikított a fémajtó, akár a szaunából a gőz, kicsapott a bűz.

Az igazgató az orra elé kapta a kezét, fuldokolva köhögni kezdett. Keskeny lépcső vitt le a mélybe, ha nem figyelt, ott könnyen patkányba rügott az ember.

– Ha jól meggondolom... – dűnnyögött az öreg, de az igazgató egyetlen szemvilanása is elég volt ahhoz, hogy elhallgasson.

– Takaríttasson ki – csattant fel Maki, mire az öreg lehajtotta a fejét, zavartan a zsebében kotorászott, mintha keresne valamit.

– Igenis – mondta a gondnok szolgálatkészen, és hívta Pannit, a kórház takarítóját.

Az asszony már a hetvenet taposta, a karja akár egy bőgő húrja, vékony volt és erős. Fél napig seperte, mosta a pincét, mire az úgy, ahogy beköltözhetővé vált.

Földre terítették a raktárban talált szalmazsákokat, és aznap már harminc nő feküdt az alkalmi ágyakon, volt köztük daganatos, vérbajos, terhes. Felettük öles csövek futottak hátra a kazán és a prospektúra felé, némelyikből sárga víz csepegett, amit Panni bádoffazekakba gyűjtött össze.

– Azt gondolja az igazgató úr, hogy állatok vagyunk?! – tiltakozott az egyik nő.

Varratszedésre várt, beesett, sápadt arcán, a szeme alatti sötét karikákon látszott, a gyomrát műtötték.

– És jól gondolja – mondta Panni, a felmosófára tekerte a vizes rongyot.

A gondnok elfordult, ne lássák, hogy mosolyog. Szerette az öregasszony fanyar humorát.

Apám autóval vitte be anyámat a kórházba.

A földszinten lakott a főbérő, övé volt a Ford. Kovács bácsinak hívták azt az édeskés embert, aki folyton csipkedte az arcom, bátyámnak a fenekét simogatta, anyámnak meg azt mondogatta, adjon minket neki bérbe egy hétre, és ránk sem fog ismerni.

Apám megelégette és úgy bemosott az öregnek, hogy az estében beütötte az asztal sarkába a fejét, össze kellett varrni a sebet. Nem mert rendőrt hívni, mert apám megfenyegette, hogy feljelenti.

Az öreg olyan büszke volt a múlt századi verdájára, hogy folyton törölgette, fényesítgette, de az udvar végében álló garázsba már nem állt be vele, vízhatlan vászonnal takarta le az utcán, mert a kis bádogtetejű épületben, a kockás pokrócok alatt egy barna koporsót őriztetett, amire a saját nevét arany szín betűkkel íratta rá.

Meredek lépcső vezetett fel az emeleti szobánkba, ahol egy kályhán, meg az ágyakon kívül nem volt más bútor, csak egy orosz márkájú fekete-fehér tévé, a ruháinkat papírdobozokban tároltuk.

A sarokból fali csap lógott ki, alatta kis fémedény, lassan folyt el belőle a víz, de legalább tudtunk mosakodni. A földszintre jártunk WC-re, amit Kovács bácsi nagy kegyesen megosztott velünk.

Apám folyton újsággal vonult be, az öreg meg mindig verte az ajtót, hogy ő proszta, tessék azonnal kijönni onnan.

A bátyámmal a lépcsőfordulóban leskelődtünk, hasunkat fogtuk a röhögéstől. Nemsokára jött Emma, a bejárónő és leszidta Kovács bácsit, hogy nem illik így viselkedni, mire az öreg nagy duzzogva elhallgatott, becsoszogott a szobájába, és bosszúból felcsavarta a rádiót, bömböltette a vízállásjelentést.

Állítólag az öreg a születésem előtt teljesen normális volt, terhes anyámnak még ebédet is vitt fel. Az ablakon át a kertet bámulta, és nem mozdult addig, amíg anyám ki nem kanalazta az utolsó csepp levest is a tányérból. Persze az ebédet Emma főzte.

Apám hálás volt Kovács bácsinak, hogy gondját viselte az asszonynak, meg a bátyámnak, míg ő a gyárban dolgozott.

Amikor anyámnak elfolyt a magzatvize, apám lerohant a lépcsőn és kopogás nélkül tépte fel Kovács bácsi ajtaját. Az öreg éppen a karosszékében ült, focimeccset nézett, a hirtelen jött huzattól a tévé tetejéről a szőnyegre csúszott Emma horgolt, zsebkendőnyi terítője.

– Vészhelyzet van, Kovács bácsi! – remegett apám hangja.

– Mindig az van – legyintett az öreg és le sem vette a szemét a közvetítésről.

Apám levegő után kapkodott, meghalhat a felesége, azonnal kell a kocsi, de az öreg legyintett.

Apám nem tágított, Kovács bácsi meg összekulcsolta a mellén a kezét és sokáig csak szuszogott.

Apám a kórház kapuja előtt állt meg a Forddal, benne hagyta a slusszkulcsot.

– Túléljük, Magda, hidd el, túléljük!

Az orvost házhoz hívták, így csak a szülésznő téblábolt a folyosón.

Fogatlan asszony volt, haja ritkás, visszeres lábát sárga fáslival fogta össze. Köténye alatt nem viselt semmit, ellenfényben átütött a szöveten a kemény csípője, lógó melle. Súlyos titkot őrizhetett, üres volt a tekintete.

Anyám félt tőle:

– Ne hagyj vele! – kapaszkodott apámba.

Felsikoltott, a hasát fogva úgy sziszegett, mintha valamit ki akarna tépni onnan.

– Ne hagyj itt!

– Ne félj, segítenek! – nyugtatgatta apám.

Anyám haragudott rá, úgy érezte, cserbenhagyta. Nem beszélt apámhoz, pedig ő a haját simogatta, csókolgatta a szemét, a száját. El sem hittem, amikor elmesélték, úgy tudtam, apám nem képes efféle érzelmkitörésre. Anyám ezután meg sem mukkant, olyan erővel szorította össze az ajkait, hogy könnyes lett a szeme.

Fél óra se telhetett el, az orvos lobogó köpennyel szaladt a folyosón. Csikorgott a lábán a cipő. Szikár, magas férfi volt, kopasz homlokáról szemébe csorgott a veríték.

– Mikor jött?

A fogatlan szülésznő unottan legyintett:

– Nemrég.

Anyám megvetően nézett rá.

– Készítse elő a szülőszobát! – parancsolta az orvos.

A szülésznő kelletlenül indult el a hármas terem felé.

– Nyugodjon meg! – mondta az orvos anyámnak.

Szokatlanul gyengéd volt a hangja. Anyámnak kikerekedtek a szemei, ám még jobban összeszorította a száját.

Négy órát vajúdott velem, végül kilökött magából, mint egy véres húscsapatot. Csúnya gyerek voltam, ráncos és vörös. Úgy szívtam anyámból a tejet, mintha az én életem nem lett volna elég, még az övét is meg akarnám kaparintani magamnak.

Körülöttünk búzlótt az alagsor, kemény volt a szalmazsák, nyöszörögtek a nők, surrogtak a patkányok.

Maki néha lenézett, de nem beszélgetett senkivel, elégedetten mosolygott, foghegyről odavetett néhány parancsszót a gondnoknak, aki szolgálkúen bólogatott és hozott még szalmazsákot, felmosatta Pannival a vért, a hányást, és kis zacskókban illatos levendulát kötött a pinceablakok rácsaira.

Anyám próbált szeretni, de nem tudta, hogyan kell.

Féltékeny volt rám, arra, ahogyan apám fölém hajol, büszkén megcsókolja az arcom: „a második is fiú!” Anyám meg legszívesebben a falhoz vágott volna, de valamiért mégsem tette.

– Hull a hó és hózik – állandóan ezt dünnyögte újra és újra, de nem folytatta, kezdte előről, közben eszelőssé vált a tekintete, ujjai görcsbe szorultak.

– Depresszió – legyintett az orvos, majd kinövi, mondta, felderült az arca, mintha valami vicceset mondott volna.

Valaki fojtott hangon beszélt az ügyeleti szoba előtt, résnyire nyitva maradt az ajtó, apám tisztán hallotta, hogy azt mondja, vége itt mindennek, hogy nem vagyunk jók nekik.

– Meg is érdemeljük – válaszolta a pasinak egy aszott, ijedt szemű asszony. Anyám szomszédja volt a nő, a szalmazsákon nap, mint nap vele értékelte ki biológiai működésének jeleit.

Valamikor szép lehetett, vad, holdas körme újabb és újabb férfi hátakba mart bele, aztán a boldogtalan házasságtól megcsúnyult, magabiztossága elkopott, álla a jobb vállához igazodott, mintha megbénult volna, pedig ő csak a világtól akarta elrejteni a tekintetét.

– Agyvérzés, beteges – mondogatta róla az anyám.

Mintha ő egészségesebb lett volna, nem remegett volna reggelente a keze, nem szorította volna oda a görcsölő gyomrához.

– Szar egy nap! – sóhajtott kinn az ipse.

– Meg fogunk halni? – rémüldözött a nő.

Az orvos a vizsgálóban a monitort nézte, két ujjal, fejcsóválva püfölte a klavirátúrát.

– Állandóan panaszkodik – intett anyám félszegen a folyosó felé, ahol az ágy-szomszédját sejtette. Az orvos idétlenül felvihogott.

A nap ferdén tolta maga előtt a függönyt, valahonnan csikorgás hallatszott, mert az mindig jön, amikor repedezik az egész.

Valaki felkiáltott, a betegek felkapták a fejüket, a kórházi folyosón sietősen kopogtak a kőlapok.

– Építik! – kiabálta hisztérikusan az egyik nővér, feltépte az összes kórterem ajtaját:

– Mégis megépítik!

Vörös hajából kiesett a fehér csat, és olyan erős koppanással hullott a kőre, mintha a kórház tetejéről bádoglemez zuhant volna a betonjárdára.

De sokszor álmodtam erről!

Álmomban mindenki befogta a fülét, csak a fogatlan szülésznő nem.

– Megállni! – kiabált a nővér után.

Ám ő nem hallott semmit, szembogara kitágult, orrcimpái a félelemtől ki-bepréselődtek, akár a dugattyúk, szájából gurgulázva tört elő:

– Végünk van!

Valaki megpróbálta a nővért lefogni, de ő kitepte magát a karjából, kibomlott a haja, sírt, és futott, kiabált tovább.

– Végünk van!

Makit felzaklatta a nővér kiabálása, homlokát törölgette. A gondnokkal kihívatta a rendőrséget, pedig elég lett volna egy nyugtató injekció is. Ám ő jobbnak látta, ha jelenti az esetet, mielőtt valaki őt jelentené fel.

Később a betontelegen találkoztam Makival. Tízéves lehettem, anyámmal meg a bátyámmal sétáltunk, velünk szemben jött az utcán. Húzta a lábát, sziszegett közben, anyám ijedten szorította meg a kezem, pedig az igazgató hatalma már rég szertefoszlott, akár az ótvaros lábára tekert fásli, amin átütött valami szivárgó, sárgásbarna folyadék.

Gyorsan jöttek a rendőrök, lefoglák a sikítózó nőt, megbilincseltek, aztán akár egy szőnyeget, bedobták az autó hátsó ülésére.

Az orvos anyámra nézett, elkomorult az arca:

– Szegény gyerek! – csóválta a fejét és kényszeredetten vihogott.

Anyám nem értette, miért kell engem sajnálni.

Pedig kintről már behallatszott a teherautók dübörgése, a rendőrök sípolása, a vascsövek zaja. Pöfögtek a nehéz gépek, egy munkás rikoltott:

– Jobbra, az út mellé, basszátok meg!

Ideiglenes bádogváros épült, raktárak, éttermek az építőknek és családtagjaiknak. Szobányi kábelosók lebegtek az égen, úgy lengették őket a daruk, mintha marionett bábuk lennének, alattuk a hatkerekű monstrumok hosszú csövekből lötték ki a folyékony betont. Kattogott, zúgott, sírt, vajúdott a város.

Hazafelé apám az első trafiknál vett cigit.

Anyám a zebránál várta, a mózeskosarat letette a földre, a járókelők lába mellé, és elborzadva figyelte a forgatagot, a lobbanó szoknyákat, a vásott öltönyöket, hallgatta, hogy valaki kacag, madárszárnyak surrognak, érezte a bőrén, keleti szél fúj.

– Megőrültél. Még megöled! – kapott fel engem az apám.

Anyám csak mosolygott, mintha nem értené, mit mond, ő nem is lenne az utcán. A villamosra lebegve szállt fel, karját széttartotta, eltolta az izzadó, bűdös testeket magától, nem nézett ki az ablakon, felszegte a fejét, sírt.

Apámat felbőszítette a látvány, arra gondolt, hogy anyám biztosan megbolondult, az ő élete ettől a perctől kezdve ismétlődő zajokról, csörgésekről, éjjeli sikításokról fog szólni.

– Gyere, leszállunk!

Apám gyöngéden megfogta anyám könyökét, a másik kezében engem vitt, sóhajtott, azt gondolta, így illik búcsút venni.

